
Politický systém Singapurské republiky

Michal Kubát

Ostrovní Singapurská republika patří k nejmenším státům na světě. Zaujímá rozlohu necelých 625 km² a má zhruba 3 mil. obyvatel (z toho je 77,5 % Číňanů). Singapur je vlastně městským státem. Většina jeho obyvatel (kolem 2,2 mil.) žije ve stejnojmenné aglomeraci hlavního města, zbytek pak na přilehlých malých ostrůvcích. Tento malý stát však dnes patří k nejbohatším a nejdynamičtěji se rozvíjejícím zemím světa. V ekonomické oblasti předstíhl Singapur takové státy, jako je např. Itálie, Španělsko, Francie či Nový Zéland. V oblasti životní úrovně zaostává v Asii jen za Japonskem a za Sultanátem Brunej.¹ Navíc v Singapuru funguje velmi stabilní politický systém, který zajišťuje plnou suverenitu tohoto přístavního města a umožňuje jeho stálý a rychlý ekonomický i sociální rozvoj.

Kolem podoby singapurského politického systému existují jisté kontroverze. Singapurský politický systém a politická praxe se totiž vyznačují některými rysy, které se nám Evropanům mohou zdát neobvyklé. Západní sdělovací prostředky nebyly vždy singapurskému modelu příznivě nakloněny. Singapurská vláda byla obviňována z toho, že vyvíjí politický tlak na rezort spravedlnosti a na tisk a že terorizuje opozici.² Nabízí se otázka, zda lze Singapur považovat za demokratickou zemi, nebo zda je přímo nedemokratický, či zda v něm panuje „osvěcený autoritativní režim“.³ Odpovědět na tuto otázku se pokusím v následující stati.

Ústava

Až do 31. března 1980 se singapurská Ústava skládala ze tří oddělených dokumentů – z Ústavy Singapuru, která byla přijata v době setrvávání Singapuru v Malajské federaci, ze Singapurské proklamace (tj. z aktu z 9. srpna 1965, oznamujícího vyhlášení nezávislé republiky) a z Malajské ústavy (tj. z těch jejích částí, které byly použitelné v podmínkách nezávislého Singapuru). Tato neutěšená situace mohla vést k řadě problémů, ať při interpretaci Ústavy, nebo při její aplikaci. Navíc šlo o světově unikátní jev; ústavní systém nezávislého singapurského státu byl do jisté míry formován ústavou cizí země – Malajsie.⁴ Dne 31. března 1980 byl na základě společného rozhodnutí Parlamentu, prezidenta a vlády vydán Reprint No. 1 of 1980, čili přetisk singapurské Ústavy, tentokrát však jako jedolitého dokumentu.

Singapurská Ústava je velmi rozsáhlá. Skládá se z 24 částí, 162 článků a 5 dodatků. Kromě úpravy vztahů mezi institucemi státní moci definuje a garantuje rovněž občanská práva jako např. osobní nedotknutelnost, rovnost, svobodu slova, svobodu shromažďování, svobodu vyznání a zákaz zbavení občanství. Současně věnuje relativně mnoho prostoru otázkám ochrany suverenity Singapurské republiky (část III – Protection of the Sovereignty of the Republic of Singapore) a ochrany republiky proti rozvratné a záškodnické činnosti (část XII – Special Powers Against Subversion and Emergency Powers). Kromě toho se zmiňuje i o některých zvláštních úřadech, a to o Radě prezidentských poradců (část Va – Council of Presidential Advisors) a o Prezidentské radě pro práva menšin (část VII – The Presidential Council for Minority Rights). Dodatky Ústavy pak předepisují znění přísah, skládaných před převzetím nejdůležitějších státních úřadů a při získání singapurského občanství. Čtvrtý dodatek umožňuje kooptaci do Parlamentu a stanoví její podmínky.⁵

Změnit Ústavu lze pouze kvalifikovanou většinou (2/3 všech členů Parlamentu).⁶

Instituce státní moci

Parlament

Singapur má jednokomorový Parlament (Parliament). Je to jediný orgán oprávněný přijímat, novelizovat nebo měnit zákony. Rovněž ústavní změny jsou pouze v gesci Parlamentu.

Dnešní singapurský Parlament vznikl ve stejný den, kdy byla vyhlášena nezávislost, tedy 9. srpna 1965, a to přejmenováním původního lokálního parlamentu – Legislativního shromáždění (Legislative Assembly) – na Parlament. Členové Legislativního shromáždění, zvolení ve volbách v roce 1963, se automaticky stali poslanci Parlamentu.⁷

Počet poslanců není stálý. Parlament se skládá z 83 volených poslanců, jejichž volební období je pětileté. Maximálně šest poslaneckých křesel může obsadit prezident a stejný počet míst je rezervován pro opozici.⁸ V současné době má Parlament 90 poslanců, z toho 83 volených, šest jmenovaných prezidentem a jednoho kooptovaného.⁹ Jmenování (Nominated Members) a kooptovaní (Non-Constituency Members) poslanci (vždy opoziční) nemají podle Ústavy právo hlasovat o otázkách změny Ústavy, o rozpočtu, o vyslovení důvěry vládě a rozhodovat o způsobilosti prezidenta republiky zastávat úřad. Jejich funkční období trvá dva roky.¹⁰

V čele Parlamentu je předseda (Speaker), který je vždy na počátku volebního období Parlamentu volen poslanci. Předsedou se může stát každý člen Parlamentu, jenž není ministrem ani parlamentním tajemníkem. Může jím být i občan, který není členem Parlamentu a který disponuje pasivním volebním právem.¹¹ Toto velmi zvláštní řešení však není v politické praxi Singapuru využíváno.¹² Předseda reprezentuje Parlament navenek a předsedá jeho zasedáním. Má právo interpretovat jednací řád a jeho interpretace je závazná. Dnes je předsedou Parlamentu Tan Soo Khoo (poslanec od roku 1976, předseda od roku 1989).¹³

Důležitou součástí Parlamentu jsou výbory. Existují tři druhy výborů – stálé, mimořádné a vládně-parlamentní. Stálých výborů (Sessional Committees) je sedm. Výbor pro otázky výsad (Committee of Privileges) zkoumá stížnosti podané v případech, kdy dojde k porušení parlamentních výsad poslanci. Nominační výbor (Select Committee) nominuje členy do různých mimořádných výborů. Výbor rozpočtového prelimitáře (Estimates Committee) se zabývá finančními otázkami prozatímního nebo provizorního rozpočtu. „Domácí“ výbor (House Committee) sleduje pohodlí a výsady poslanců. Výbor veřejného účtu (Public Account Committee) má na starosti finanční problematiku. Petiční výbor (Public Petitions Committee) zpracovává veřejné petice, které se dostanou do Parlamentu, a Výbor pro stávající řád (Standing Orders Committee) zkoumá stávající řád, popřípadě navrhuje jeho změny. Mimořádné výbory (Select Committees) jsou tvořeny ad hoc rezolucí Parlamentu a zabývají se nejrůznějšími otázkami, které je třeba řešit.¹⁴

V singapurském Parlamentu neexistují politické kluby. Opozičních poslanců z jiných politických stran je totiž tak málo, že nejsou schopni ustavit stranické frakce. Proto se ustálil zvyk, že roli parlamentní opozice plní řadoví poslanci vládní strany, kteří nemají žádné vládní ani parlamentní funkce. Tito poslanci sedí během zasedání v zadních lavicích, a proto se nazývají back-benchers. Z iniciativy vládnoucí strany, jejímž cílem je urychlit projednávání zákonů a zvětšit vliv back-benchers na vládní politiku, jsou pak tvořeny vládně-parlamentní výbory (Government Parliamentary Committees), které mají neformální charakter.¹⁵

Singapurský Parlament pracuje během ročních stálých zasedání, během nichž dochází k více než 100 veřejným plenárním jednáním. Roční zasedání Parlamentu svolává prezident, který rovněž po poradě s vládou a s předsedou Parlamentu zasedání ukončuje. Aby byl Parlament usnášeníschopný, musí být v jednacím sále přítomna minimálně 1/4 všech poslanců. Přitom k přijetí zákona stačí prostá většina přítomných, zatímco ústavní zákon musí schválit kvalifikovaná 2/3 většina všech poslanců. Proces přijímání zákonů je velmi složitý. Každý návrh zákona prochází několikerým čtením. Zákonodárnou iniciativu mají pouze členové Parlamentu. Návrhy zákonů řadových poslanců se nazývají Private

Members Bills a návrhy poslanců–členů vlády Government Bills. V singapurské politické praxi převažují vládní návrhy zákonů. Poslanecké návrhy jsou spíše výjimkou.¹⁶

Kromě výše zmíněných pravomocí Parlamentu, které se týkají tvorby práva, jsou jeho další funkce značně omezeny. Vláda je Parlamentu odpovědná a v případě, kdy jí Parlament vyjádří nedůvěru, musí podat demisi. K takové situaci však zatím nikdy nedošlo. Parlament může kontrolovat vládu díky některým svým finančním a rozpočtovým kompetencím a prostřednictvím písemných a ústních interpelací.¹⁷

Prezident

Prezident Singapuru (The President of Singapore), jehož volební období je šestileté, je volen ve všeobecných volbách. Ústava nestanoví, po kolik volebních období může tatáž osoba zastávat prezidentský úřad. Platí však přísná inkompatibilita s jinými funkcemi v exekutivě, v legislativě a v komerční oblasti. Prezident nesmí být členem žádné politické strany.¹⁸

Prezident samostatně jmenuje premiéra (v praxi vždy lídra většinového parlamentního politického uskupení), rozpouští Parlament a podepisuje nebo vetuje zákony přijaté Parlamentem. Má rozsáhlé pravomoci ve finanční i rozpočtové sféře (může např. vetovat vládní půjčky, rozpočty státních organizací a podniků, některé státní transakce). Jinak disponuje běžnými prezidentskými kompetencemi, jak je známe v Evropě – reprezentuje stát navenek, přijímá pověřovací listiny diplomatických představitelů, uděluje tituly, propůjčuje státní vyznamenání a má právo udělit milost. Na návrh předsedy vlády jmenuje členy kabinetu, členy Prezidentské rady pro práva menšin, soudce Nejvyššího soudu, generálního prokurátora, velvyslance a ostatní diplomatické a konzulární představitele, jakož i další vysoké státní a vojenské představitele. Singapurský prezident není vrchním velitelem ozbrojených sil.¹⁹ Disponuje však zvláštními pravomocemi v případě ohrožení státu. V tom případě může vyhlásit výjimečný stav. Pokud je výjimečný stav vyhlášen v okamžiku, kdy nezasedá Parlament, pak ho musí prezident co nejdříve svolat. Do té doby je oprávněn vydávat nařízení s mocí zákona.²⁰

Prezidentské kompetence nejsou tedy příliš velké. Faktickým šéfem exekutivy je premiér. Do roku 1993 byl prezident volen Parlamentem a prezidenty se stávali vysocí politici Strany lidové akce (People's Action Party – PAP), kteří však nepatřili k nejužšímu vedení strany. Nejvyšší straniční představitelé se totiž spíše angažují ve vládě.²¹ Současným prezidentem Singapuru je zkušený politik, bývalý dlouholetý člen PAP a bývalý člen vlády, jednašedesátiletý architekt Ong Teng Cheong.²²

Prezidenti Singapurské republiky

1965–1970	Yusof bin Ishak
1970–1981	Benjamin Henry Sheares
1981–1985	Chengara Veetil Devan Nair
1985–1993	Wee Kim Wee
1993–	Ong Teng Cheong

Zdroj: Singapore Facts and Pictures 1989 a The President of Singapore, <http://www.gov.sg/isana/prdent.html>.

Vláda

Výkonná moc náleží premiérovi a vládě. Vládou (Government) se rozumí celá ústřední státní administrativa. Vláda v našem smyslu slova se v Singapuru nazývá kabinet (The Cabinet). Ten je tvořen premiérem a ministry. Premiér je sice jmenován prezidentem, ale vždy se jím stává předseda politické strany, která zvítězí ve volbách. Na návrh premiéra

jmenuje prezident rovněž členy vlády (analogicky se postupuje v případě odvolávání ministrů), kteří musejí být z řad poslanců Parlamentu.²³ Ústava nezná pojem vicepremiéra, ale v politické praxi se tato instituce objevuje. Vicepremiéry se stávají nejbližší spolupracovníci předsedy vlády. Jejich postavení je významnější než postavení ostatních ministrů.²⁴

V současné době má kabinet 16 členů. Kromě předsedy vlády jde o ministra seniora (Senior Minister, Prime Minister's Office),²⁵ zástupce premiéra dohlížejícího na rezort obchodu a průmyslu (Deputy Prime Minister, Prime Minister's Office /oversees Trade & Industry Ministry/), zástupce premiéra – ministra obrany (Deputy Prime Minister and Minister for Defence), ministra práva a zahraničních věcí (Minister for Law and Foreign Affairs), ministra financí (Minister for Finance), ministra obchodu a průmyslu a druhého ministra financí (Minister for Trade and Industry and Second Minister for Finance), ministra vnitra (Minister for Home Affairs), ministra zdraví a životního prostředí (Minister for Health and Minister for the Environment), ministra informací, umění a druhého ministra obchodu a průmyslu (Minister for Information and the Arts and Second Minister for Trade and Industry), ministra práce (Minister for Labour), ministra komunikací (Minister for Communications), ministra bez portfeje (Minister without Portfolio, Prime Minister's Office), ministra národního rozvoje a druhého ministra zahraničních věcí (Minister for National Development and Second Minister for Foreign Affairs), ministra pro místní rozvoj a ministra zodpovědného za muslimské záležitosti (Minister for Community Development and Minister-in-charge of Muslim Affairs) a ministra vzdělávání a druhého ministra obrany (Minister for Education and Second Minister for Defence).²⁶

Kromě výše zmíněných ministrů jsou členy vlády státní ministři, parlamentní tajemníci a tajemník kabinetu. Státní ministři sami neřídí rezorty, ale disponují předem vymezenými kompetencemi, které jim určují ministři – členové kabinetu. Parlamentní tajemníci zastupují své šéfy na zasedáních Parlamentu. Tajemník kabinetu je přímo podřízen premiérovi a má za úkol organizovat jednání kabinetu a zprostředkovávat jeho rozhodnutí příslušným osobám a institucím.²⁷

V úzkém pracovním kontaktu s kabinetem je generální prokurátor (není jeho členem), který je na návrh premiéra jmenován a odvoláván prezidentem. Kromě tradičních kompetencí je generální prokurátor hlavním právním poradcem premiéra i jednotlivých ministrů. Dále provádí právní korektury vládních návrhů zákonů před jejich postoupením Parlamentu.²⁸

Singapurský kabinet, jenž je podřízen premiérovi, řídí celou státní administrativu. Rozhoduje o všech důležitých státních záležitostech (politických, hospodářských, sociálních a jiných). V praxi (nikoli podle Ústavy) je navíc jediným orgánem, který disponuje zákonodárnou iniciativou. Hlavním a nejmocnějším ústavním činitelem je premiér. Je vůdcem nejsilnější parlamentní politické strany (v celé historii Singapuru je to PAP) a přímým nadřízeným členů kabinetu. Jeho moc je prakticky neomezená. V téměř 33 let trvající historii nezávislého Singapuru se v čele singapurského kabinetu vystřídali jen dva politici. Prvním premiérem byl po 31 let tvůrce nezávislosti Singapuru Lee Kuan Yew, který odstoupil v roce 1990 nikoli kvůli prohraným volbám nebo nějaké politické či jiné krizi, ale zcela dobrovolně, a to v důsledku vysokého věku. Jako svého nástupce v čele strany, a tím i v čele vlády vybral svého dlouholetého spolupracovníka a zástupce Goh Chok Tonga.

Premiéři Singapurské republiky

1959–1965*	Lee Kuan Yew
1965–1990	Lee Kuan Yew
1990–	Goh Chok Tong

*Lokální vláda tehdy ještě nesuverénního Singapuru.
Zdroj: Derbyshire, J. D., Derbyshire, I.: Political Systems of the World. London 1996.

Singapurskou zvláštností je státní Úřad vyšetřování korupčních praktik (Corruption Practices Investigation Bureau – CPIB). Tato významná instituce se značnými pravomocemi působí v rámci osobního sekretariátu premiéra a jejím úkolem je odhalovat veškeré projevy korupce, a to jak ve veřejném, tak i v soukromém sektoru. CPIB má vlastní vědeckou jednotku, která zkoumá fenomén korupce a na toto téma organizuje přednášky pro státní úředníky.²⁹

Stranický systém

Volební systém

Parlament je volen ve všeobecných, přímých, rovných, tajných a svobodných volbách, které probíhají podle pravidel většinového jednokolového volebního systému. Volby vyhlašuje prezident, a to nejpozději do tří měsíců po skončení volebního období Parlamentu nebo po jeho rozpuštění.³⁰

Zvolen může být každý bezúhonný občan Singapuru, který v den voleb dosáhl 21 let a na území Singapuru žije minimálně 10 let. Kandidát musí dokázat, že je schopen aktivně se účastnit parlamentní práce (je plně gramotný přinejmenším v jednom z následujících jazyků – malajštině, mandarínštině, tamilštině nebo angličtině – a fyzicky způsobilý – např. není nevidomý či jinak závažně zdravotně handicapován). Nominace kandidáta pro volby do Parlamentu musí být navržena alespoň dvěma navrhovateli a podepsána minimálně dalšími čtyřmi osobami. Kandidát na poslance je povinen složit zálohu ve výši 8 000 S\$, která je mu vrácena, pokud ve svém volebním obvodu získá více než 1/8 všech odevzdaných platných hlasů.³¹

Voličem může být každý bezúhonný singapurský občan, kterému je více než 21 let a má v Singapuru stálý pobyt. Volby jsou v Singapuru povinné. Pokud se někdo k volbám nedostaví, je vyškrtnut ze seznamu voličů. Opětovné zapsání do seznamu voličů je možné až po zaplacení poplatku 5 S\$.³²

Dříve se volilo pouze v jednomandátových volebních okrscích, jejichž počet neustále rostl. A ten, kdo získal v daném okrsku prostou většinu hlasů, se stal poslancem. V roce 1988 byla provedena reforma volebního systému. Kromě starých jednomandátových okrsků byly zavedeny třímandátové volební okrsky, v nichž se o přízeň voličů ucházely skupiny kandidátů. Každá skupina měla tři členy, kteří získali mandáty v tom případě, pokud jejich skupina dosáhla největšího počtu hlasů. Přitom v každé z těchto skupin musel nejméně jeden člen patřit k nějaké etnické menšině. Kromě toho bylo předem určeno, ve kterém třímandátovém okrsku má být zástupce které etnické menšiny. Toto řešení mělo umožnit větší zastoupení etnických menšin v singapurském zákonodárném sboru. První volby se podle nového systému uskutečnily 3. září 1988. Země byla rozdělena na 55 volebních okrsků, z toho bylo 13 okrsků třímandátových a 42 jednomandátových. Takto zvolený Parlament měl 81 členů.³³

Dnes je situace opět trochu jiná. Existují jednomandátové (single-member constituencies) a vícemandátové volební okrsky neboli okrsky skupinové reprezentace (group representation constituencies), v nichž lze získat 4–6 mandátů. Zatím poslední parlamentní volby (2. ledna 1997) se uskutečnily v devíti jednomandátových a 15 vícemandátových okrscích.³⁴

Prezident Singapurské republiky byl až do roku 1991, kdy byla novelizována Ústava, volen Parlamentem. První všeobecné prezidentské volby se konaly 28. srpna 1993.³⁵

Stranický systém

V Singapuru je registrováno 24 politických stran.³⁶ Většina z nich však nehraje v politickém životě žádnou roli. Jejich představitelé ani nekandidují v parlamentních volbách. Singapurská politická scéna je od vzniku tohoto státu dodnes ovládána jedinou politickou stranou – Stranou lidové akce. A pravděpodobně se tato situace v nejbližší době nezmění.

PAP zatím s velkou převahou vyhrála všech osm parlamentních voleb. Ostatní strany, pokud se vůbec voleb účastní, nemají díky volebnímu systému žádnou šanci. V letech

1968–1980 disponovala PAP 100 % křesel v Parlamentu. Historicky nejlepšího volebního výsledku dosáhla opozice v roce 1991, kdy získala čtyři poslanecká křesla.

Politické složení singapurského Parlamentu, 1968–1997

<i>Volby</i>	<i>Politická strana</i>	<i>Mandáty získané ve volbách</i>	<i>Všechny volené mandáty*</i>
13. 4. 1968	PAP	58	58
2. 9. 1972	PAP	65	65
23. 12. 1976	PAP	69	69
23. 12. 1980	PAP	75	75
22. 12. 1984	PAP	77	79
	SDP	1	
	WP	1	
3. 9. 1988	PAP	80	81
	SDP	1	
31. 8. 1991	PAP	77	81
	SDP	3	
	WP	1	
2. 1. 1997	PAP	81	83
	WP	1	
	SPP	1	

* Jde o všechny mandáty, které lze získat ve volbách. Nejsou zde zahrnutí nominovaní poslanci a kooptovaní (opoziční) poslanci. V letech 1968–1980 tedy jde o všechny mandáty, protože tehdy ještě neexistovala možnost nominace. Od roku 1984 je třeba k této kolonce přičíst nominované a kooptované členy Parlamentu, abychom dostali souhrn všech poslanců. Nominovaných i kooptovaných poslanců může být maximálně po šesti.

PAP – Strana lidové akce (People's Action Party).

SDP – Singapurská demokratická strana (Singapore Democratic Party).

WP – Dělnická strana (The Workers' Party).

SPP – Singapurská lidová strana (Singapore People's Party).

Zdroj: Electoral Seats, <http://www.gov.sg/parliament/elect.htm> a Elections in Singapore,

<http://www.geocities.com/~derksen/election/singapor.htm>.

Giovanni Sartori vymezil pojem tzv. predominantní strany. V systému predominantní strany existují kromě ní ještě další nezávislé strany, které jsou jejími skutečnými konkurenty. Jde tedy o pluralitní režim, v němž po dlouhou dobu nedochází ke střídání u moci, protože jedna strana mnohokrát po sobě vyhrává volby a získává nadpoloviční většinu mandátů.³⁷ Takováto situace – jak se zdá – existuje v Singapuru. Pravidelně se tam konají svobodné konkurenční parlamentní volby, které díky volebnímu systému vyhrává jedna strana. Žádná jiná strana není schopna PAP porazit. Samozřejmě volební systém není jedinou příčinou politické dominance PAP. Singapurští voliči nemají totiž rádi změny a nedůvěřují ideji rozdrobeného a multistranického Parlamentu, který by mohl v singapurských podmínkách, kde žije mnoho národností a ras, vést ke konfliktům a k paralyze státních institucí. Dalším důvodem je schopnost PAP efektivně působit na společnost, její snaha o růst životní úrovně obyvatel a úspěchy v budování státu blahobytu i to, že je u moci tak dlouho jeden člověk – Lee Kuan Yew. To v očích společnosti, spjaté s čínskou tradicí konfucionismu, umocňuje legitimitu systému. K tomu je třeba přičíst v Asii běžnou institucionalizaci politické dominance vládoucí strany. V Singapuru dokáže schopný a centralizovaný státní aparát, který je do značné míry propojen se stranickým aparátem, účinně kontrolovat a penetrovat společnost a efektivně působit proti politické

opozici. Pokud bude PAP i nadále takto účinně a poctivě spravovat věci veřejné a zajišťovat ekonomický blahobyt, pak – jak se zdá – nebude nikdo schopen ohrozit její dominantní postavení.³⁸

I když politický úspěch PAP není důsledkem násilí vůči voličům, či falšování volebních výsledků, bylo by přehnané tvrdit, že opoziční politické strany mají stejné možnosti působení jako vládnoucí strana. Proto je vhodné trochu upřesnit charakteristiku zdejšího stranického systému. Nejvhodnějším politologickým termínem pro singapurský systém stran je podle mého názoru systém ultradominantní strany (R.-G. Schwartzberg). Ultradominantní strana v pluralitním režimu a za svobodných voleb pravidelně poráží ostatní politické strany a získává nadpoloviční většinu poslaneckých křesel. Ostatní strany jsou legální, „ale ultradominantní strana může mít pokušení zneužít této své pozice a chovat se jako hegemonická strana“.³⁹

Politické strany

Jak již bylo uvedeno výše, v Singapuru působí 24 politických stran, avšak jen několik málo z nich si dokázalo získat a udržet významnější politickou pozici. Do Parlamentu se v celé historii nezávislého Singapuru dokázaly probojovat jen tři opoziční politické strany (WP, SDP a SPP), z nichž delší dobu působí jen dvě (WP a SDP).

Některé bývalé a současné politické strany v Singapuru

<i>Politická strana</i>	<i>Datum registrace</i>
Singapore Chinese Party (SCP)	26. 9. 1950
Persatuan Melayu Singapura (PMS)	2. 2. 1952
Partai Rakyat, Singapore State Division (PRSSD)	3. 12. 1956
Angkatan Islam (AI)	6. 8. 1958
The Workers' Party (WP)	30. 1. 1961
Pertubohan Kebangsaan Melayu Singapura (PKMS)	20. 2. 1961
People's Action Party (PAP)	18. 2. 1961
United People's Party (UPP)	14. 7. 1961
Barisan Sosialis (BS)	15. 8. 1961
Parti Kesatuan Rakyat (United Democratic Party)	18. 6. 1962
Singapore Indian Congress (SIC)	7. 8. 1962
Alliance Party Singapura (APS)	17. 2. 1966
United National Front (UNF)	6. 3. 1970
National Party of Singapore (NPS)	26. 2. 1971
The People's Front (PF)	21. 5. 1971
Justice Party, Singapore (JPS)	10. 8. 1972
Democratic Progressive Party (DPP)	16. 3. 1973
People's Republican Party (PRP)	30. 8. 1973
United People's Front (UPF)	20. 3. 1975
Singapore Democratic Party (SDP)	8. 9. 1980
National Solidarity Party (NSP)	6. 3. 1987
Singapore National Front (SNF)	15. 8. 1991
Singapore People's Party (SPP)	21. 11. 1994

Zdroj: Electoral Seats, <http://www.gov.sg/parliament/elect.htm>.

Dělnická strana (The Workers' Party – WP) programově navazuje na *Socialistickou frontu* (Barisan Sosialis – BS), která vznikla v srpnu 1961.⁴⁰ BS byla levicovou antisystémovou stranou, hlásající třídní hesla, která se velmi negativně stavěla k nezávislosti Singapuru. Ve svém politickém manifestu ze 70. let prohlašovala, že hájí zájmy dělníků, rolníků, kupců, taxikářů, studentů, drobných podnikatelů, zkrátka všech vykořisťovaných a postižených vrstev.⁴¹

WP byla založena v roce 1957 a dnes patří k nejvýznamnějším opozičním politickým uskupením, z nichž od roku 1972 dosahuje nejlepších volebních výsledků. Její lídr Joshua Benjamin Jeyaretnam zvítězil v doplňujících volbách (1981) ve svém volebním okrsku Anson, a tak se po patnácti letech stal prvním opozičním politikem, který vstoupil do Parlamentu. Zde okamžitě vyhlásil válku PAP a osobně Lee Kuan Yewovi. Vláda sice vynaložila nemalé prostředky na kampaň proti WP, přesto však Dělnická strana opět v daném volebním okrsku zvítězila (volby v roce 1984) a Jeyaretnam pokračoval ve své ostré a emocionální kritice vlády. Lee Kuan Yew proto hledal záminku pro odsunutí Benjaminu z Parlamentu. Nakonec vyšlo najevo, že Jeyaretnam v roce 1982 zatajil některé údaje o zdrojích financování WP. Byl zbaven imunity a stanul před soudem, jenž jej odsoudil k jednomu měsíci odnětí svobody a k pokutě 5 000 S\$. Jeyaretnam se tak nemůže stát členem Parlamentu, protože Ústava zakazuje kandidovat osobám, které byly trestány, nebo jimž byla uložena pokuta vyšší než 2 000 S\$. Nicméně Jeyaretnam zůstal generálním tajemníkem WP, která je i nadále nejvýznamnější opoziční silou. Singapurským občanům předkládá vizi bipartistického stranického systému, kdy jednou z relevantních stran má být samozřejmě ona sama. To se však zatím míjí účinkem, protože nikdy nedokázala ve volbách získat více než jeden mandát. V roce 1990 měla WP zhruba 1 000 členů a dvě oblastní pobočky. Vydává časopis *The Hammer*.⁴²

Singapurská demokratická strana (Singapore Democratic Party – SDP) byla založena v září 1980 populárním právníkem Chiam See Tongem, který působil v politice již delší dobu jako nezávislý kandidát do Parlamentu. Jeho mnohaleté úsilí bylo nakonec v roce 1984 korunováno úspěchem a Chiam See Tong se stal poslancem za jednomandátový volební okrsek Potong Pasir. V roce 1988 byl znovuzvolen, stejně jako ve volbách v roce 1991, kdy SDP dosáhla historického úspěchu. Kromě něj se do Parlamentu dostali ještě další dva její kandidáti. V současné době však SDP nedisponuje ani jedním voleným poslaneckým mandátem. SDP je liberální politickou stranou. Podle svého politického manifestu chce „učinít Singapur demokratičtější“. Zůstává v opozici, ale je připravena spolupracovat s vládou PAP a touží spoluúčastnit se procesu národního budování státu.⁴³

Strana lidové akce (People's Action Party – PAP) vznikla 21. listopadu 1954. V období vzniku v ní byly zastoupeny různé ideové proudy, které spojoval antikoľonialismus. Zpočátku šlo o socialistickou (zároveň výrazně antikomunistickou) stranu, která požadovala totální přeměnu společnosti, sociální spravedlnost a aktivní roli státu. Zároveň však hlásala nutnost přizpůsobit socialismus specifickým podmínkám každé země a společnosti. Socialismus měl být v jejím pojetí realistický a pragmatický. Objevovaly se tendence vypracovat ideje jakéhosi „řetěho socialismu“, neboli socialismu vhodného pro africké a asijské společnosti. Tato myšlenka souvisela s nutností rychlého rozvoje zaostalých bývalých kolonií. Proto PAP přijala program, v němž se snažila tržní ekonomiku se soukromým vlastnictvím spojit s intervencionistickým státem, který hraje roli garantu sociálních zájmů. Toto řešení se ukázalo v singapurských podmínkách velmi účinné a vedlo k nynějším závratným ekonomickým i politickým úspěchům PAP, potažmo i vlády.⁴⁴

To se však nelíbilo vedení Socialistické internacionály (SI), která začala PAP vytýkat sklon k meritokratickým a elitaristickým vzorům, nedostatek tolerance ve vztahu k politickým oponentům a rovněž nedostatečnou oddanost lidským právům. Začaly se ozývat hlasy požadující vyloučení PAP z SI. Avšak ani Lee Kuan Yew neskrýval své rozhořčení z postoje SI a PAP nakonec v květnu 1976 zrušila své členství v SI.⁴⁵

S politikou PAP bylo nespokojeno komunizující levicové křídlo strany, které se pokoušelo převzít moc ve straně. Když bylo jasné, že se jeho záměr nemůže podařit, rozhodlo se

stranu opustit a založilo Socialistickou frontu. Lee Kuan Yew si sice udržel moc ve straně, ale většina nižších stranických struktur přešla na stranu komunistů. Rozhodující střetnutí se odehrálo během voleb 21. září 1963, tedy několik dní po spojení Singapuru s Malajsií. Lee Kuan Yew ve své výborně zorganizované předvolební kampani přesvědčil Singapurce o tom, že cílem BS je vybudování sovětské Malajsijské republiky. Kromě toho použil proti BS některé administrativní prostředky. Několik měsíců před volbami vláda zahájila Operation Cold Store a pozatýkala přes 100 komunistických a levicových politiků. Represe zasáhly více než polovinu ústředního vedení BS. Lee Kuan Yew později toto své rozhodnutí obhajoval tvrzením, že zatčení měli v úmyslu zorganizovat a provést sérii nelegálních protivládních demonstrací. V boji s komunisty tedy Lee Kuan Yew použil jejich vlastní metody, což bylo velmi účinné; PAP volby vyhrála a položila základ své budoucí dominance.⁴⁶

Po těchto událostech se PAP snažila ze své ideologie odstranit socialistické postuláty a ideje. Dnes se odvolává na tradice konfucionismu. Především však tvrdí, že společnost se o žádné teorie ani ideologie nezajímá. Důležité je, zda se její životní úroveň zlepšuje či zhoršuje, a proto by se měla politika vyhýbat ideologizací a orientovat se na pragmatismus. Je třeba zajistit společnosti blahobyt a ekonomickou funkčnost. Jediným měřítkem pro hodnocení politické strany je to, zda dovede zajistit ekonomické úspěchy a vysokou životní úroveň. Potom taková strana získává tu nejlepší legitimizaci. Politika PAP se neopírá o ideologii, nýbrž o pragmatickou účinnost.⁴⁷

Velmi zajímavá a pro nás neobvyklá je organizační struktura PAP. Strana praktikuje dva druhy členství. Rozlišuje mezi obyčejnými členy (ordinary members) a kádrovými členy (cadre members). Pouze kádroví členové smějí volit do nejvyššího stranického orgánu – dvacetičlenného Ústředního výkonného výboru (ÚVV). Toto pro Evropany nedemokratické řešení zachránilo PAP před rozpadem v době odchodu levicového křídla.⁴⁸ Kromě jednoty a disciplíny uvnitř strany navíc zajišťuje její vysokou akceschopnost.

Stát se obyčejným členem je velmi jednoduché. Stačí vyplnit přihlášku, kterou musí kontrasignovat jeden člen strany, zaplatit poplatek ve výši 2 S\$ a odevzdat čtyři fotografie. Stát se kádrovým členem je však velmi složité. Kandidát musí být ve straně nejméně dva roky a musí vykázat aktivitu a práci vykonanou ve prospěch strany. Kromě toho ho musí podpořit alespoň jeden člen ÚVV. Teprve po splnění všech těchto podmínek je kandidatura postoupena hlasování v ÚVV. Tato kritéria jsou natolik přísná, že se kádrovými členy stává minimální část všech členů strany. Zisk kádrového členství se ve skutečnosti prakticky rovná členství v úzkém stranickém vedení a vedení strany je zároveň i vedením státu (členové ÚVV jsou zároveň členy kabinetu).

Základními územními jednotkami strany jsou výbory. Na každý volební okrsek připadá jeden výbor. Lídry těchto výborů jsou poslanci zvolení za stejný okrsek. Od roku 1976 existují ještě distrikty, které se nacházejí na úrovni mezi ÚVV a výbory. PAP nezveřejňuje údaje o počtu svých členů, nicméně se odhaduje, že PAP sdružuje kolem 30 tisíc osob.⁴⁹

* * *

Pod vedením PAP a jejího předsedy a premiéra Lee Kuan Yewa se ze Singapuru brzy stalo dynamicky rozvíjející se finanční, obchodní a průmyslové centrum s vysokou životní úrovní obyvatel. Zformoval se velmi stabilní a účinný politický systém. V zemi proběhlo osm parlamentních voleb, které s přehledem vyhrála jediná politická strana – PAP. Země měla až do roku 1990 jediného předsedu vlády. Některé aspekty singapurského politického systému však mohou vyvolat pochybnosti o jeho demokratičnosti.

V době svého vzniku stál Singapur před několika závažnými problémy. Musel nastartovat příznivý ekonomický rozvoj, aby byl schopen udržet si plnou (politickou a ekonomickou) nezávislost. Dále musel zajistit soužití mnoha národností a různých náboženství. Nelze se tedy divit, že vláda vsadila na účinnost (ve smyslu schopnosti jednat; mít volné ruce k provozování své politiky) na úkor reprezentativnosti. Je takto chápána účinnost v rozporu

s demokracií?⁵⁰ Chápeme-li demokracii v moderním procedurálním smyslu,⁵¹ pak nikoli. Všechny prvky tohoto moderního pojetí demokracie jsou v Singapuru zachovány a v praxi realizovány. Legálně tam totiž může působit více nezávislých politických stran (i když s občasnými potížemi), které se ucházejí o přízeň voličů ve svobodných parlamentních volbách. Voliči mohou svým hlasováním nahradit úřadující vládu jinou vládou. Vláda se na konci svého funkčního období musí podřídit verdiktu občanů. V tomto smyslu je třeba singapurský politický systém hodnotit jako demokratický. PAP se nikdy nedostala do konfliktu se svými občany. Naopak, singapurští občané ji dobrovolně bez žádného nátlaku podporují v pravidelných svobodných, všeobecných, přímých, rovných a tajných volbách. Ostatně proč by měli svrhnout vládu, která poutivě a efektivně vládne ku prospěchu všech občanů?

To, že si jedna politická strana dokázala udržet v demokratických podmínkách moc tak dlouhou dobu, je rovněž důsledkem dalších faktorů. Paternalismus vládnoucí strany vyhovuje v konfuciánském duchu vychovanému obyvatelstvu, které obecně ctí autoritu. Bylo by chybou srovnávat evropskou liberální demokracii s „demokracií konfuciánskou“, která vznikla a funguje ve zcela odlišných kulturních, sociálních a společenských podmínkách. Přesto v Singapuru fungují základní mechanismy, které jsou považovány za podmínku demokracie všude na světě. Dokud má společnost právo participovat na politice a dokud existují procedury, které připouštějí jen ty vlády, které se těší aprobaci a důvěře většiny, pak nelze hovořit o autoritativním politickém systému.

¹ Viz Derbyshire, J. D., Derbyshire, I.: *Political Systems of the World*. London 1996.

² Viz Johnson, P.: *Modern Times: A History of the World from the 1920's to the 1990's*. London 1992.

³ Viz Liščák, V.: *Státy a území světa*. Praha 1996.

⁴ Viz Bankowicz, M.: *System polityczny Republiki Singapuru*. Zeszyty Naukowe Zderzenia Nr. 6, Kraków 1990.

⁵ Viz *The Constitution of the Republic of Singapore*, <http://www.gov.sg/agc/agcciss/acts/const/const.htm#tc1.1.1.0.0.0>.

⁶ Viz tamtéž.

⁷ Viz *Origins*. From British Colony, <http://www.gov.sg/parliament/origin.htm...>

⁸ Viz *The Constitution of the Republic of Singapore*, cit. dílo. Toto opatření zavedl Singapur v roce 1984 proto, aby zmínil absolutní převahu PAP v Parlamentě. Zpočátku bylo možné kooptovat maximálně tři poslance. Později bylo toto kvorum zvýšeno na šest poslanců. Viz Bankowicz, M.: cit. dílo.

⁹ Viz *Elections in Singapore*, <http://www.geocities.com/~derksen/election/singapore.htm>.

¹⁰ Viz *The Constitution of the Republic of Singapore*, cit. dílo.

¹¹ Viz *Who is he?*, <http://www.gov.sg/parliament/speaker.htm>.

¹² Viz Bankowicz, M.: cit. dílo.

¹³ Viz *Who is he?*, cit. dílo.

¹⁴ Viz *Committees*, <http://www.gov.sg/parliament/comm.htm>.

¹⁵ Viz Bankowicz, M.: cit. dílo.

¹⁶ Viz tamtéž. V letech 1965–1990 jen jednou vznesl řadový poslanec návrh zákona. Stalo se tak v roce 1974 a jeho návrh se týkal zákonné úpravy postavení katolické církve. Vláda se nechtěla přímo angažovat v citlivé oblasti náboženství, a proto zvolila postup, kdy neoficiálně instruovala a pobídla řadového poslance (samozřejmě ze stejné politické strany), aby tak učinil místo ní.

¹⁷ Viz *The Constitution of the Republic of Singapore*, cit. dílo.

¹⁸ Viz tamtéž.

¹⁹ Viz Bankowicz, M.: cit. dílo. Vrchním velitelem ozbrojených sil je ministr obrany.

²⁰ Viz *The Constitution of the Republic of Singapore*, cit. dílo.

²¹ Viz Bankowicz, M.: cit. dílo.

²² Viz *The President of Singapore*, <http://www.gov.sg/listana/prdent.html>.

²³ Viz *The Constitution of the Republic of Singapore*, cit. dílo.

²⁴ Viz Bankowicz, M.: cit. dílo.

²⁵ Tuto funkci dnes zastává „zakladatel“ nezávislého Singapuru a PAP a do roku 1990 jediný singapurský premiér Lee Kuan Yew. Uchoval si tak značný vliv na politiku kabinetu.

²⁶ Viz *The Cabinet*, <http://www.gov.sg/cabinet/>.

²⁷ Viz Bankowicz, M.: cit. dílo.

²⁸ Viz tamtéž.

²⁹ Viz Bankowicz, M.: *Demokrati i dyktatorzy*. Moc a metody působení CPIB velmi dobře ilustruje událost, která se stala v roce 1986. Tehdejší ministr národního rozvoje Teh Cheang Wan spáchal sebevraždu poté, kdy se dozvěděl, že proti němu zahájil CPIB vyšetřování. Později se ukázalo, že přijal úplatek od amerických firem ve výši kolem 400 tisíc \$.

³⁰ Viz Bankowicz, M.: System polityczny Republiki Singapuru, cit. dílo.

³¹ Viz Singapore. Electoral System. <http://www.ipu.org:80/cgi/multiga...ml&l=english/parline/parline.cnf>.

³² Viz tamtéž.

³³ Viz Bankowicz, M.: System polityczny Republiki Singapuru, cit. dílo.

³⁴ Viz Singapore. Electoral System, cit. dílo. O zbylých 47 volených mandátů se nesooupeřilo, protože opoziční politické strany nenominovaly v příslušných volebních okrsech žádné kandidáty.

³⁵ Viz The President of Singapore, cit. dílo. Vítěz voleb Ong Teng Cheong získal 952 513 hlasů (58,7 %), a tak porazil bankéře Chua Kim Yeowa, který obdržel 670 358 hlasů (41,3 %).

³⁶ Viz <http://www.gov.sg/parliament/elec-tab.htm>.

³⁷ Viz Sartori, G.: Parties and Party Systems: A Framework for Analysis. New York 1976.

³⁸ Viz Bankowicz, M.: Demokraci i Dyktatorzy, cit. dílo.

³⁹ Novák, M.: Systémy politických stran. Úvod do jejich srovnávacího studia. Praha 1997, s. 67.

⁴⁰ V roce 1988 zastavila BS svou činnost, a to v důsledku opakujících se volebních neúspěchů.

⁴¹ Viz Bankowicz, M.: System polityczny Republiki Singapuru, cit. dílo.

⁴² Viz tamtéž.

⁴³ Viz tamtéž.

⁴⁴ Viz tamtéž.

⁴⁵ Viz tamtéž.

⁴⁶ Viz tamtéž.

⁴⁷ Viz tamtéž.

⁴⁸ Po rozštěpení z PAP odešlo do BS 35 z 51 místních výborů strany a až 80 % obyčejných členů. Naštěstí 70 % kádrových členů ve straně zůstalo, a tím byla zachována její jednota a vůdcovství Lee Kuan Yewa.

⁴⁹ Podle některých zdrojů měla v roce 1970 PAP 20 tisíc členů (z toho 200 kádrových členů), jiný zdroj uvádí 9 000 členů (z toho 500 kádrových; stav z roku 1985). Údaje se tedy velmi liší. Jediné, co lze s jistotou říci, je to, že existuje skutečně velký rozdíl mezi počtem obyčejných a kádrových členů. Viz Bankowicz, M.: System polityczny Republiki Singapuru, cit. dílo. Viz též Derbyshire, J. D., Derbyshire, I.: cit. dílo.

⁵⁰ Ke vztahu mezi účinností (efficiency) a reprezentativností viz Novák, M.: Is There One Best „Model“ of Democracy? Efficiency and Representativeness: „Theoretical Revolution“ or Democratic Dilemma? Czech Sociological Review, No. 2/1997.

⁵¹ Viz Schumpeter, J. A.: Capitalism, Socialism and Democracy. London–New York 1976.